Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, 1938-11-26, iš Kauno – į Tilžę

Mielas Juozap, / 1) Namo brangiau kaip 24 000 kol kas nedraudžia (siūlė tik 22 000, – 2 000 „priderėjau“).

Mielas Juozap,

1) Namo brangiau kaip 24 000 kol kas nedraudžia (siūlė tik 22 000, – 2 000 „priderėjau“). Draudimo sumą visuomet bus galima vėliau pakelti. Paprastai draudžia paliekant 25 % draudėjo rizikai, jums (jūsų) [1] rizikai palieka tik 15 %. Savo uždavinį aš supratau: padaryti viską, kad pinigus galėtum paimti iš T. kasų, kada tik panorėsi. O jei norėsi drausti daugiau kaip 24 000 – gali visuomet tai vėliau padaryti.

2) Pinigai reikia paimti iš T. K. per tris mėnesius nuo kredito suteikimo dienos, vadinas, pinigų galėsi, jei norėsi, paimti net vasario mėn. Procentai už paskolą – 5.

3) Dėl drenavimo: drenavimo magistralę praveda Sienkevičius [2], apačioj rūsies bus poris dreno šakų, tad vandenį iš rūsies ištrauks. Pavasarį gi reikės pravesti drenavimo vamzdžiai aplink namą. Svarbiausias dalykas – drenavimo magistralės pravedimas, – ir brangiausias, ir sunkiausias. Mano išmanymu (pritaria ir Sienkevičius), sklypas drenuoti nereikia. Ir Sienkevičius patvirtina, kad vanduo sklype gana giliai laikosi. O antra: aplink namą, kiemą, takai – turės gi būti privežta žemės, – žemės lygmuo iškeltas. Aš padariau pas mus taip: privežiau iš „Neries“ fabriko šlako (duoda nemokamai, tik už atvežimą – 3 Lt už vežimą), o ant šlako – pripyliau žvyro. Tai kombinacija – gera: sausa. Tik pas mane klaida išėjo: per smulkų žvyrą vežė, gavosi panašus į smėlį. Nieko, susigulės. Nors stambesnis žvyras būtų buvęs geriau. Man atrodo, ką nors panašaus turėsite padaryti ir jūs. Vadinas, aplink namą žemės paviršius turės pasikelti, šlapia nebus. Kuriam galui tas drenažas? Žinoma, jei turi atliekamų pinigų, galima drenuoti ir sklypas. Bet tam nėra jokio reikalo. [1r] // [1v] //

4) Pravedus magistralę (dreno) būtinai reikės į pravažiavimą žemės vežti. Gal čia vėliau geriau būtų imti tas stambus šlakas – maišant jį su žvyru. Sklypas vis tiek bus galima tvarkyti. Jei ir nutarsi kitais metais sklypą drenuoti, pavasarį bus galima sodinti medeliai, – nieko netrukdys. O sodinimas nereikia atidėlioti, – kol užaugs, bus nuobodu. Juo labiau kad turite savo patikimų žmonių – specialistų.

5) Kiek nuomos už butą reikalauti? Tikrai negalėčiau pasakyti. Atrodo, už apatinį 250–280 Lt, o viršutinį 200. Beje, sklypas nėra per daug užgriozdotas, – greit apsitvarkys.

6) Elektrai – dabar tik praveda vamzdžius ir gūžtas palieka, o vėlas ir štepselius dės vėliau. Dabar tik galima patikrinti, ar visi vamzdžiai yra – ir tiek (tai gal rytoj padarysiu), o vėlos (kiek kur lempučių, uždegimų etc.) – eis vėliau, tuomet reikės prižiūrėti [3].

7) Mano išmanymu, traką reikėtų išnuomuoti Linkevičiui [4], tik tu iš jo labai brangiai prašai. Jei tiek neduos – galima atiduoti daug pigiau. O Salomėja [5], kai pajus, kad atiduo[da]ma rimtai Linkevičiui, pati grečiau suskubs ir daugiau duos [6].

8) Tokio dydžio fotografijų, kaip tu nori, mes nemokame nutraukti. Siunčiu, kokios išėjo. Giedresnę dieną pabandysime dar pafotografuot.

Labų dienų p. Bronei.

Balys [7]

1938 lap. 26 d. [8] [2r] // [2v] //

KOMENTARAI

[1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausiasis Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, URM tarnautojas. 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje. Sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, šeimininkas; Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.

[2] Kazys Sienkevičius (1894–?) – inžinierius, architektas, Ghento universiteto Belgijoje absolventas. Juozapo Sruogos ir Bronislavos Jazbutytės-Sruogienės namo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, projekto autorius.

[3] Juozapas Sruoga prieš keletą dienų prašė paslaugos dėl elektros instaliacijos:

„P. S. Pridedu dar mūsų namo I aukšto elektros instaliacijos plianą. Kai tu visai netoli gyveni, gal užeitum ir mestum akį (patikrintum), ar pliane pažymėtoms *Steckdose'ms [vok* rozetėms] ir skambučiams padaryti įtaisymai. Jeigu būtų proga, tai tą plianą perduok inž. Zubovui.

Br. J.“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-23, [rankraščio fragmentas], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1v).

[4] Nenustatytas asmuo.

[5] Salomėja Balčiūnaitė-Sruogienė-Kaziliūnienė (1909–2004) – Balio Sruogos brolio Aniolo Sruogos antroji žmona, su kuria po brolio mirties, tvarkyti žemės sklypo Baibokuose nuosavybės ir nuomos reikalai. Iš pradžių antrą kartą ištekėjusi brolienė nebuvo linkusi derėtis dėl broliams Sruogoms priklausiusio žemės sklypo. Tik vėliau, supratusi, kad gali prarasti žemę (atidavus sklypą kitam nuomininkui), nuomonę pakeitė.

[6] Juozapas Sruoga anksčiau klausė brolio: „Gal tu nori dėl trako nuomos kokiuos pasiūlymus, patarimus padaryti? Pranešk man! Tikiuosiu, kad dabar trako reikalą bus galima jau iš vietos pirmyn pastumti“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-20, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r).

Juozapas Sruoga, tvarkęs žemės sklypo Baibokuose paveldėjimo reikalus, brolienei delsiant atsakyti, jau buvo gavęs pasiūlymą dėl trako nuomos: „Saliomėja man nieko nerašo. Aš vis galvoju, ką jai parašyti. Matomai nenori duoti pasinaudoti jos turimais dokumentais? Gal bijo?

Siunčiu tau nuorašus gauto iš Linkevičiaus pasiūlymą nuomuoti traką ir mano jam atsakymą“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-23, [rankraščio fragmentas], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r).

Salomėja Kaziliūnienė paaiškino, kodėl uždelsė atsakyti:

„Gerbiamas ponas Juozapai,

dėkavojam už laišką ir prašom dovanot, kad taip ilgai neparašėm. Jau dvi savaitės kaip nebuvom pašte. Labai užsiėmę dabar su darbais. Kūlimas, kol praėjo, statom vištoms daržinę, labai iširus ir labai blogas stogas, išardyti ir pavasarį reikės pastatyti nauji. Buvom nuvažiavę į Biržus, kad padarytų kopijas planui ir pirkimo dokumentui. Bet labai užsiėmę ir neprisiėmė padaryti kopijų. Bet mes galėsim nusiųsti šituos pačius, kuriuos mes turim, ir kai bus nebereikalingi, prisiųsit atgal.

Del trako nuomavimo tai mes labai norėtumėm nuomuoti 3 metam ir labai būtų dėkui, kad nuoma būtų galima per du kartu mokėti, mums būtų patogiau, kad pusė nuomos mokėti balandžio 30 d. ir antrą pusę rugsėjo 30 d.

Šiaip Dievui dėkui sveiki. Algiuką buvom nuvedę mokyklon, bet dar mokytoja sumenkino, kad per jaunas. Šiemet laikraščius ėmėm du: „Ūkininko patarėją“ ir „Mūsų kraštą“, šiemet žiemą daugiau liuoso laiko, norėtųsi „Mūsų rytojų“ ant pusės metų užsisakyti.

Siunčiam širdingiausius linkėjimus visiems.

Dar norėčiau priminti, kad, kur pas [mus] yra planas ir pirkimo dokumentas, [jeigu] būtų geri, tai mes juos tuojaus galėtumėm pasiųsti. Sudiev.

S. Kaziliūnienė

1938 m. / XI 22 d.“ (Salomėjos Kaziliūnienės laiškas Juozapui Sruogai, iš Baibokų – į Panemunę, 1938-11-22, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, l. 1r–v, 2r).

Juozapas Sruoga atsakė į brolienės Salomėjos Kaziliūnienės laišką:

„Tilžė, 1938 XI 26 d.

Gerbiama p. Saliomėja,

Labai ačiū už laišką. Ilgai nesulaukdamas iš Tamstos laiško, nežinojau, nei ką bemanyti: atrodė, kad Tamsta visai nebenori susirašinėti. Buvau pradėjęs derybas ir su kaimynais dėl trako išnuomavimo. Tamstos pasiūlymą aš patieksiu savo broliams apsvarstyti ir tikiuosiu, kad aš greit galėsiu prisiųsti Tamstai nuomos sutarties projektą. Mano žiniomis, laikraštis „Mūsų rytojus“ jau nebeišeina. „Mūsų kraštas“ nuo naujų metų irgi nebeišeis. „Ūkininko patarėją“, o gal „Trimitą“ ir kokį kitą laikraštį pasirūpinsiu Tamstoms užprenumeruoti kitiems metams.

Dėkoju Tamstai už padarytas pastangas pagaminti kopijas. Paprasčiausia bus, jeigu Tamsta pirkimo dokumentą ir žemės plianą prisiųsite man į Panemunės paštą, Pagėgių apskr. Dokumentą ir plianą reikia siųsti būtinai registruotu būdu, gerai įvyniojus į storesnį poperį. Jeigu Tamsta galėtum gauti dailią apvalią lazdelę, tai užvis geriau būtų ir plianą, ir dokumentą apvynioti aplink tą lazdelę; iš viršaus, žinoma, reikia užklijuoti poperį su mano adresu. Lazdelė turėtų būti visai lygi ir nešakota. Persuntimui pridedu pašto markių už Lt 1, 50. Jeigu persiuntimas kainuotų daugiau, tai išlaidų skirtumą prisiųsiu papildomai. Būčiau dėkingas, jeigu Tamsta dokumentą ir plianą prisiųstum galimai greičiau.

Siųsdamas Tamstai ir Tamstos šeimai geriausius linkėjimus pasilieku su pagarba.

Prierašas: Visgi geriau bus, jeigu dokumentą ir plianą pasiųsi Tamsta ne man, o mano broliui dr. K. Sruogai į Kauną, nes man čia yra sunkiau pasiekti notarą; be to, aš čia neturiu rašomosios mašinėlės rusų kalba, kad padaryti kopiją. Brolio Kazimiero adresas toks:

„Dr. K. Sruogai,
KAUNAS,
Savanorių prosp. Nr. 47, butas 3.“ (Juozapo Sruogos laiškas Salomėjai Kaziliūnienei, iš Tilžės – į Baibokus, 1938-11-26, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, l. 1r–v).

[7] Balys Sruoga (1896–1947) – Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius. Juozapo Sruogos kaimynas Kaune, sklypo Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 9B, savininkas.

[8] Juozapas Sruoga atsakė į Balio Sruogos laišką:

„Mielas Boleslavai,

Ačiū už laišką ir fotografijas. Kaslink drenavimo, tai man reikalas atrodo ne visai aiškus. Kuriais sumetimais inž. Sienkevičius praveda magistralę? Mums jis apie tai nieko nesakė, ir dėl drenavimo mes su juo dar nesame susiderėję. Sklypą drenuoti noriu ne dėl to, kad turiu atliekamų pinigų, bet dėl to, kad pavasarį į mūsų sklypą pirma negalima buvo įeit. Žinoma, būtų labai gerai, jeigu galima būt apsieiti be drenažo! Gali būt apie savaitės pabaigą ar kitą savaitę nuvyks mano žmona pasidairyti po statybą. –

Į Tauragę šeštadienio vakare suvažinėjome laimingai; vykome traukiniu. Baliavojome iki 3 val. nakties. Nors miegojome tik iki 7 val. ryto (tik 4 val.), o paskui visą dieną buvome ant kojų (Pagėgiuose ir Bitėnuose), sugrįžęs namon apie 6 val. vakaro nesijaučiu labai pavargęs. Bendrai pradėjau jaustis kiek stipriau. Gerai miegu. Tauragėj išgėriau net pora konjako stikliukų. Ar tai nebus į gera išėjęs homeopatinis gydymas? Gal reikia pakartoti ir „Neurastheniną“?

Nuotaika ir bendrai mūsų reikalai Klaipėdos krašte nėra jau taip blogi, kaip kartais gali iš šalies atrodyti; ir Neumann'o šalininkai nevieningi, o daugelis ūkininkų Neumann'o šalininkus veja lauk; mat visgi bijo vokiškos tvarkos (turima omeny *Erbhofgesetz [vok* Paveldimųjų ūkių įstatymas] ir kitokie suvaržymai žemės ūkyje).

Geriausių linkėjimų jums visiems iš mūsų visų.

Brolis Juozapas

P. S. Ar gausime mes kokį nors pranešimą raštu dėl suteiktos mums paskolos ir mano sklypo apdraudimo reikalu?

Jeigu turi gerą binoklį, tai saulėtomis dienomis pasižiūrėk į saulę (žinoma, reikia turėti dar tamsiai juodą stiklą, arba dūmais aprūkytą); dabar ant saulės yra labai daug dėmių; tos dėmės, tiesa, keičiasi, o kartais ir visai nusigręžia nuo žemės. Aš per savo „Zeiss'o“ binoklį (8 kartus padidina) tas dėmes puikiai matau ir nepraleidžiu progos jas kasdien patikrinti.

J. –

1938 XI 29“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-29, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r–v).